

proširuje područje sakupljanja na Ameriku, Aziju i Evropu. Dio zbirke akvarela i grafike poklanja Etnografskomu muzeju u Leipzigu. Godine 1970. postavlja svoju zbirku u slamom pokrojtoj kući u Nacionalnom parku Oberalstenu u općini Rada. Poslije mu općina ustupa čvrsti objekt, te ta bogata i izuzetna zbirka, sakupljena velikim odricanjem, sada nosi naziv »Rada muzej u dvorcu Reinbek«.

Sonnfried Streicher u svom prilogu govori o povijesti prepariranja muzejskih eksponata, naročito u biološkim muzejima, gdje je nezamisliv rad bez dobro opremljenih preparatorskih radionica.

O povijesti, izložbenom postavu, zbirci i daljim projektima »Muzeja domaćih životinja« u Halle a.d. Saale govori Manfred Teichert. Peter Fischer daje prilog o Etnomuzeju Diesdorf u Altmarku. Muzej je osnovan 1911. godine i time je jedan od najstarijih muzeja na otvorenome na području bivše Njemačke DR.

Prilog o nacionalnoj i internacionalnoj funkciji Muzeja knjige i pisma govori o njegovu pedagoškom djelovanju, naročito na omladinu.

Zbyněk Z. Stránský donosi kratki historijat u povodu 25-godišnjice katedre za postdiplomski studij muzeologije na Sveučilištu E. Půrkyně u Brnu. Uočljiv je razvoj i sazrijevanje muzeologije kao nauke, njezine dalje perspektive u internacionalnoj suradnji s mnogim komisijama ICOM-a, u uvođenju novih didaktičkih i tehničkih metoda u predavanjima, da bi se što više usavršilo muzeološko obrazovanje mladih kadrova.

Časopis završava nizom obavijesti i zapažanja o radu mnogih muzeja.

Uz ovo godišće izdana su i tri priloga: prvi govori o novom položaju muzeja u bivšoj Njemačkoj DR; drugi je prilog Andreasa Grota: Muzeji i izložbe; a treći pod naslovom »Muzeji – tvorci kulture« donosi materijale sa XV. generalne konferencije ICOM-a.

Primljeno: 10. 4. 1991.

EUROPEAN CULTURAL HERITAGE

Ksenija Marković

*Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture
Zagreb*

European Cultural Heritage, vol. 5 (Dec. 1991. – Feb. 1992.), list o evropskom kulturnom naslijeđu, posvećen je Bordeauxu, gradu u jugozapadnoj Francuskoj, važnoj luci na rijeci Garonni i administrativnom središtu pokrajine Gironde.

Obrađena je arheologija i starija povijest mjesta, srednjovjekovni spomenici, arhitektonska restauracija starog dijela Bordeauxa, luke svjetla, te novi izgled Bordeauxa u 18. i 19. st. Opisan je Bordeaux od početka naseljavanja do stvaranja moderne urbane aglomeracije, kao i stanje konzervacije starog dijela grada. Veliki je publicitet dan znanstvenoj suradnji između Francuske i Njemačke na polju zaštite i konzervacije kulturnog naslijeđa. Taj program nije neka velika novost u suradnji dviju zemalja, ali nesumnjivo ima svoju političku, kulturnu i znanstvenu važnost. Njegov cilj je spašavanje i očuvanje, u okviru bilateralne suradnje, povijesnih spomenika koji čine važan dio kulturnog naslijeđa zajedničkog Evrope. Druga karakteristika toga programa je njegova interdisciplinarnost. Uz već poznate interdisciplinarnе ekipe povjesničara umjetnosti, arhitekata i konzervatora surađivat će i mineralozi. Ipak, za nas u Hrvatskoj, čija je nezavisnost i samostalnost kao države bila proglašena 15. siječnja 1992., značajni je uvodni članak M. Benarie, J. A. Druzik (Getty institut za konzervaciju) i Marine del Rey. U uvodnom članku Kulturno naslijeđe i rat autori, iz ugodne, civilizacijske udaljenosti promatraju zbivanja u »Jugoslaviji« – iako dok pišu već bivšoj, ali je još tako zovu – navodeći zanimljivu literaturu koja obrađuje rat s antropološkog stanovišta. Među mnogim autorima koji su pisali o ljudskim konfliktima, izdvaja se Carlo von Clausewitz svojim magnum opusom Vom Kriege. On je prvi koji je obuhvatio teoretski i filozofski aspekt neprijateljstva kao distinkciju prema strategiji i taktici. Quincy Wright, poznat po svom djelu A Study of War, koje je izašlo u Chicagu 1942. i postalo klasičnim priručnikom od 1540 stranica, tretira rat sa sociološkog, povijesnog i pravnog aspekta. Prvi koji je u tu materiju unio matematičke i kvantitativne analize bio je Lewis F. Richardson, knjigom Statistics of Deadly Quarrels (1960.). Ipak, ni jedna od tih knjiga ne postavlja problem kulturnog naslijeđa u ratu. Svrha, cilj rata, prema Clausewitzu je »uništiti volju neprijatelja«. Ono što jača volju za borbom su ideali i pojmovi utjelovljeni u nacionalnoj povijesti, religiji i različitim vjerovanjima, a što je predstavljeno kroz konkretne objekte (vladareva rezidencija, crkve, sveta područja), simbole (zastava, vojna odjeća) pa i jezike. Kroz povijest, osvojiti neprijateljsku zastavu, uništiti njegova mjesta obožavanja, ukrasti njegova povijesna blaga i relikvije, nije manje važno od ubijanja neprijatelja, uništavanja sredstava njegove odmazde. Što je rat više »ideološki« to simboli koji izriču te ideje postaju ciljevi za suprotnu ideologiju. »Interni konflikt« u »Jugoslaviji« demonstrira više anegdotski, kažu autori, da u građanskim ratovima, koji su uvijek »ideološke naravi«, kulturno naslijeđe postaje glavni cilj napada. Destrukcija ili prisvajanje neprijateljskih simbola ima za cilj slomiti volju neprijatelja za borbom i smanjiti njegov otpor. U tom kontekstu fizička destrukcija neprijatelja može imati sekundarnu važnost. Brojni su primjeri namjerne destrukcije simbola za vrijeme ideoloških konfliktata:

u 17. st. tijekom vjerskih ratova uništeni su gotovo svi vjerski kipovi; za francuske revolucije svi kipovi na katedralama za koje se pretpostavljalo da prikazuju vladare, uključujući i slike svetaca, bili su dekapitirani; boljševička je revolucija uništavala samostane (među ostalim vjerskim građevinama) kada nisu bili pretvarani u gulage; u španjolskom su građanskom ratu sveta mjesta, kapelice, oltari, grobovi svetaca, spremice s moćima, ženski samostani bili omiljeni ciljevi. Čini se da su ljudi i kulturno naslijeđe manje cijenjeni a više »potrošni« od politike, završavaju članak autori s prikazom šteta na kulturnom naslijeđu »Jugoslavije«. Budući da je Francuska zajedno s Evropskom zajednicom priznala državnost Hrvatske 15. siječnja 1992., a uvodnik European Cultural Heritagea stalno spominje »Jugoslaviju«, mogli bismo se upitati, zar izdavač (Michel Benarie, Grenoble, Francuska) zajedno s izdavačkim savjetom (Norbert S. Baer, SAD; R. Butlin, Velika Britanija; Dario Camuffo, Italija; S. Fitz, Njemačka; Richard A. Livingston, SAD; Marc Mamillan, Francuska; On. Mario Pedini, Italija; J.R.J. van Asperen de Boer, Nizozemska), nije bio svjestan da se rat vodi u Hrvatskoj i da su podaci o stradanjima spomenika kulture bili upućeni iz Hrvatske?

Primljeno: 13. 4. 1992.

IZ HEMEROTEKE MUZEJSKOGA DOKUMENTACIONOG CENTRA

Marinka Fruk

Muzejski dokumentacioni centar
Zagreb

Izbor anotiranih bibliografskih jedinica hemeroteke za razdoblje od srpnja do rujna 1991. godine izrađen je na osnovi ICOM-ove klasifikacije o sljedećim temama: zaštita spomeničke baštine (1. 9) i ratne štete (5. 3), a odnosi se samo na temu ratnih razaranja i zaštite kulturne baštine u Republici Hrvatskoj.

1. 9

L. Gnjiđić. Evakuiraj ga nježno. Muzeji i galerije u Hrvatskoj dobili su preporuku o pojačanju fizičkih mjera zaštite, uz nenapisanu fusnotu: zlu ne trebalo! Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (05. 07.), str. 25., ilustr.

Mirjana Dugandžija. Baština u trezorima i spremištima. Ovih dana učinjeno je sve što je bilo moguće da se umjetničko i povijesno blago očuva u sadašnjim prilikama. Vjesnik, Zagreb, 1991., (05. 07.), str. 11., ilustr.

Dorothea Jendrić. Novca ni za pijesak. Fundacija Ivana Meštrovića: Kako zaštititi umjetnine u ratnim uvjetima. Večernji list, Zagreb, 1991., (15. 07.), str. 19., ilustr.

– Označavanje spomenika. Vjesnik, Zagreb, 1991., (03. 08.), str. 14.

L. B. Spomeničko blago. Plavo-bijela zaštita. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (04. 08.), str. 14., ilustr.

E. Cvetkova. Zaštita spomenika kulture u ratnim uvjetima. Na spomenike bez pardona! Večernji list, Zagreb, 1991., (07. 08.), str. 32., ilustr.

Mirjana Šigir. Dvorci na udaru. Zaštita baštine na vukovarskom području. Hoće li se poštovati Haška konvencija o spomenicima kulture? Vjesnik, Zagreb, 1991., (08. 08.), str. 10., ilustr.

– Priručnik uputa. Vjesnik, Zagreb, 1991., (08. 08.), str. 10.

(N. Perić) vijesti. Eksplozija u spomeniku. Vjesnik, Zagreb, 1991., (08. 08.), str. 10.

E. Cvetkova. Zaštita spomenika kulture u ratnim uvjetima. Umjetnine hitno u skloništa. Večernji list, Zagreb, 1991., (08. 08.), str. 10., ilustr.

G. Benić. Od Klisa do Šolte. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.) str. 25., ilustr.

V. Lovrić. Vjera u razum. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 25.

A. Marunić. Zastavice za grad-muzej. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 25., ilustr.

– Što kaže Haška konvencija? Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 25., ilustr.

S. Bašić. U »istom loncu«. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 24. i 25., ilustr.

Zlatko Gall. Ne pucajte na baštinu! Kultura i ratno stanje. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 24. i 25.

Davor Krile. Plavo-bijela »zaštita«. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 24.

J. G. Zaštititi katedralu! Kako? Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 24.

Jordanka Grubač. Zaštitari u mirovnoj misiji. Slobodna Dalmacija, Split, 1991., (09. 08.), str. 24., ilustr.